

การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

นางสุดา ประยงค์พันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-858-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17256070

A STUDY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT
IN EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
CHANGWAT NONTHABURI

Mrs. Suda Prayongpun

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-858-8

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

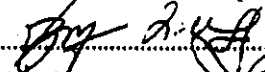

สุดา ประยงค์พันธุ์ : การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี (A STUDY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT
IN EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, CHANGWAT NONTHABURI)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 141 หน้า. ISBN 974-635-858-8.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และเพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 แห่ง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบวิเคราะห์เอกสาร และเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าหมวดวิชา นายกลสมาคมผู้ปกครองและครู หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์ หัวหน้าโครงการสิ่งแวดล้อม อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น อาจารย์หัวหน้าอาคารสถานที่ ประธานและรองประธาน นักเรียน ประธานและรองประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม หัวหน้านักการภารโรง รวม 241 คน สามารถ สัมภาษณ์ได้ 239 คน คิดเป็นร้อยละ 99.17

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่าบุคลากรรับทราบนโยบายการบริหารและการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจากที่ประชุม และบอร์ดนิเทศ โรงเรียนมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการมอบหมายงาน โดยให้มีหัวหน้าโครงการพร้อมคณะทำงาน แผนปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นแผนภายในเวลา 1 ปี ด้านการยกย่อง ชมเชยมีการมอบประกาศนียบัตรประกาศเกียรติคุณ และมีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ
2. จากการสัมภาษณ์ด้านปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่าประสบปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรไม่สนใจร่วมกิจกรรม และขาดงบประมาณดำเนินการ
3. จากการสังเกตสภาพที่ปรากฏของโรงเรียน สิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขคือความสะอาด และความปลอดภัยของห้องน้ำห้องส้วม สถานที่ทิ้งขยะ ตู้น้ำเย็นและอ่างล้างมือ
4. จากการวิเคราะห์เอกสารพบว่ามีการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนดำเนินการตลอดปี การศึกษา ไม่น้อยกว่า 50 โครงการ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม —

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C 842212 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD:

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT / EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS / CHANGWAT
NONGHABURI

SUDA PRAYONGPUN : A STUDY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN EXTRA LARGE
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION, CHANGWAT NONGHABURI.

THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF.WEERAWAT UTAIRAT, Ph.D. 141 pp. ISBN 974-635-858-8.

The purpose of this study was to study the management and the problems of environmental management in extra large secondary schools. The seven extra large high schools in Nonthaburi under The Department of General Education were the focus of the study. 241 personnel including principals, assistant principals, heads of academic subjects, presidents of parent-teacher associations, heads of extra-curricula activities, head teachers of environmental projects, class head teachers, building head teachers, heads and deputy heads of students, head and deputy heads of environment activities clubs, and heads of janitors were recruited as subjects, of which 239 (99.17%) answering the interviews. Interviews, observation, and documents' analysis were used to gather the data which, after the interpretation, yielded the following results.

1. The interviews revealed that people in the schools knew about environmental management policy from school staff meetings and bulletin boards which had been permanent displayed of such written policy. The schools organised such environmental activities within and outside schools. Tasks were assigned with working committees and appointed heads. One-year operational plans were the norm. Certificates were given to praise-worthy recipients and that joint organisations were held with outside bodies to carry out environmental activities.
2. The interviews also pointed out that most problems of environmental management stemmed from lack of adequate public relations and supervision, earnest and continuous result evaluations, personnel lacking knowledge, experience, Enthusiasm, and funds.
3. General observation revealed that schools needed cleaning and safety reinforcement of the toilet facilities. Rubbish bins, water coolers and wash-basins needed attention.
4. Documents' analysis revealed that the seven schools had more than 50 environmental projects in an academic year.

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต Suda Prayongpun

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา D. Utairat

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำชี้แจง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่ด้วยดีตลอดเวลา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ ผู้อำนวยการ สมหมาย วัฒนะศิริ อาจารย์มาลี โตสกุล และ อาจารย์ธรัตน์ มหายศนันท์ ที่ได้ช่วยแก้ไข ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน นายกสภาคผู้ปกครอง และครู คณะครู-อาจารย์ นักเรียน และนักรกการโรง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างยิ่ง ในการตอบการสัมภาษณ์ให้สังเกตและ ให้เอกสารมาศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ หากขาดความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านผู้ที่ได้กล่าวนาม มาแล้วข้างต้น คงจะไม่ประสบผลสำเร็จเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุดา ประยงค์พันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	19
แนวทางการประเมินการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	37
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.....	42
สภาพการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	47
สภาพปัญหาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	64
จากการสังเกตสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	78
จากการวิเคราะห์เอกสาร.....	88
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอนแนะ.....	97
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอนแนะ.....	110
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ.....	119
ภาคผนวก ข - รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	
สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี.....	123
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	124
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ประวัติผู้วิจัย.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์.....	42
2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับทราบนโยบาย การบริหารสิ่งแวดล้อม.....	47
3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์นโยบาย ด้านสิ่งแวดล้อม.....	48
4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์และดำเนินการ ด้านนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม.....	49
5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างให้บุคลากร ในโรงเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม.....	51
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมอบหมายให้บุคลากร รับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	53
7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนงานโครงการ ด้านสิ่งแวดล้อม.....	54
8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการนิเทศการดำเนินงาน ด้านสิ่งแวดล้อม.....	55
9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม.....	56
10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อม.....	57
11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการยกย่อง ชมเชย บุคลากรที่มีผลงานดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม.....	59
12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการร่วมมือ ประสานงาน กับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ ในเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	60
13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมบุคลากรให้ มีส่วนร่วมในการรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน.....	62
14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการวิเคราะห์ และดำเนินงานตามนโยบายบริหารสิ่งแวดล้อม..... 65
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสร้างเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม..... 66
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อม..... 68
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน..... 69
19	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม..... 71
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม..... 72
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อม..... 73
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการยกย่อง ชมเชยบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม..... 74
23	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการร่วมมือประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นในเรื่องสิ่งแวดล้อม..... 75
24	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน..... 77